

1995.
II./1.

M
A
J
U
S

A klarinétosok és a klarinét barátainak lapja

Kedves zenész kollégák, klarinétosok!

Lassan fél éve már, hogy a "Klarinétos" újság megjelent. Reméljük az újdonságokra, hírekre, problémákra kíváncsi klarinétosok, vagy velük szimpatizáló társaink örömeiket lelték benne. Kedvenc hangszerünk úgy látszik vesztit népszerűségéből, a támogatottságáról pedig inkább nem beszélnek. Sajnos eddig még nem sikerült fellelnünk egy bankigazgató klarinétost. Előfizetőink tábora — tudomásul kell vennünk — bár igen lelkes, de nem számottevő. A megjelenő példányszámunk pedig egyenes összefüggést mutat pénztárcánk szűkösségével. Nem tehetünk róla, hogy nem klarinétosok legalább két millió állampolgár az alapfoktól az aggkorig. Ettől függetlenül a problémánkat meg kell oldanunk. Valahogy el kell jutnunk az olvasóinkhoz, előfizetőinkhez, akik megrendelték és várják az újságot.

Nagyon megörültünk *Popa Péter* ajánlatának, aki felajánlott oldalakat a „Zenekar” című újságból, hogy megjelenhessünk. Újság az újságban, mondhatnánk így is. Mindenki jól jár. A klarinétosok a zenekari újság révén sokkal több információhoz jutnak, a más hangszereken játszó kollégák pedig betekintést kapnak a klarinétosok, a klarinétosok életébe.

Egy szó mint száz, köszönjük a lehetőséget.

Baloghné Puskás Beatrix
szerkesztő

Megalakult a Magyar Klarinétosok Szövetsége

1994. november 12-e emlékezetes dátum lesz a magyar klarinétosok, a magyar klarinétosok történetében. A klarinétosok sok más hangszeres társaság létrejötte után, szintén megalakították a szövetségüket, a Magyar Klarinétosok Szövetségét. Vagy 200 klarinétos jött el az ország minden tájáról, hogy ezen a nem mindennapi koncerten részt vegyen. A nap vendége és előadója pedig nem más volt, mint a Nemzetközi Klarinétos Egyesület elnöke, *F. Gerard Errante*, aki jelenlétével megiszította ezt az eseményt, sőt mi több, bevatta magyar kollégáit az elektronikus klarinétosok rejtelmeibe. De erről majd később, egy külön cikkben számolunk be olvasóinknak. A koncert is rendhagyó volt, a klarinétosok széles skáláját mutatták be a résztvevők, a klasszikus klarinétosztól a jazz klarinétosig, a cigány klarinétosokig minden szerepelt. Az összejövetelen megválasztották a Szövetség vezetőségét, melynek tagjai a következők: *Balogh József*, a Magyar Rádió Szimfonikus zenekarának szólóklarinétosa; *Horn András*, a Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskola tanára; *Szepesi János*, a Magyar Rádió klarinétosa; *Varga György*, a Zeneiskolák Szövetségének helyettes elnöke; *Varga István*, az Állami Hangversenyzenekar szólóklarinétosa. (Folytatás a következő oldalon.)

Abonyi Katalin növendékei

A szövetség feladatait a következőkben foglalta össze:

- a magyar klarinétművészek érdekvédelme
- a magyar klarinétművészek szakmai színvonalának emelése, külföldi elismertségüknek elősegítése
- a klarinét hangszer oktatásához segítségnyújtás, a hangszer oktatási és önképzési körülményeinek javítása
- kapcsolatok felvétele hazai és külföldi társaságokkal, szövetségekkel, zeneszerzőkkel, szólistákkal, pedagógusokkal, zenetudósokkal, külföldi és hazai fesztiválok rendezőivel, akik a szövetség céljaival egyetértenek, és a szövetséget munkájában segítik
- hazai és nemzetközi találkozók, kongresszusok, nemzetközi versenyek szervezése, publikációs tevékenység folytatása, az információk cseréjének elősegítése
- a klarinétos hagyományok ápolása, új módszerek megismertetése és terjesztése, új klarinétművek létrejöttének elősegítése
- a tehetséges fiatal klarinétosok támogatása
- a szövetség nyitott, és támogat minden olyan kezdeményezést, amely közvetve vagy közvetlenül a klarinétozás javát szolgálja

Kállai-Kiss Ernő és együttese

A Magyar Klarinétosok Szövetsége a Nemzetközi Szövetség tagjainak a sorába lépett. Ezután az első összejövetel után, hamarosan egy újabb cszmececsere ült össze Tatabányán. Erről szintén beszámolunk majd legközelebb.

Tennivaló akad bőven, csak a tagságunk ne legyen szűken. Várunk sorainkba mindenkit, aki célkitűzéseinkkel egyetért, rendes tagokat, pártoló tagokat, mindenkit, aki szereti a klarinétot és a klarinétozást.

☞ Balogh Beatrix

KLARINÉT- FESZTIVÁL Chicagóban

1994. július 13-14 között rendezték meg Chicagóban a Nemzetközi Klarinétos Szövetség Fesztiválját, a *Clarinetfest*-et. Ugyanekkor került sor az Ifjú Tehetségek Versenyének döntőjére. A versenyre kazettán elküldött műsor alapján választották ki azt a 12 fiatal klarinétost, akik Chicagóba utaztak a középöntőre és a döntőre.

Magyarországot ketten képviseltük *Varga Gáborral*, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola szegedi konzervatóriumának másodéves hallgatójával. Július 13-án délután volt a fesztivál megnyitója, amelyen *Richard Stoltzman* klarinéton, *Bill Douglas* fagotton játszottak, s megszólaltatták *Bill Douglas* zongorára és klarinétra írt műveit. Ezen a délelőttön lehetőségünk volt a próbára egy tökéletesen hangszigetelt, légkondicionált kis teremben. Ekkor próbáltunk először zongorakísérőnkkel, *Christopher Severinnel*.

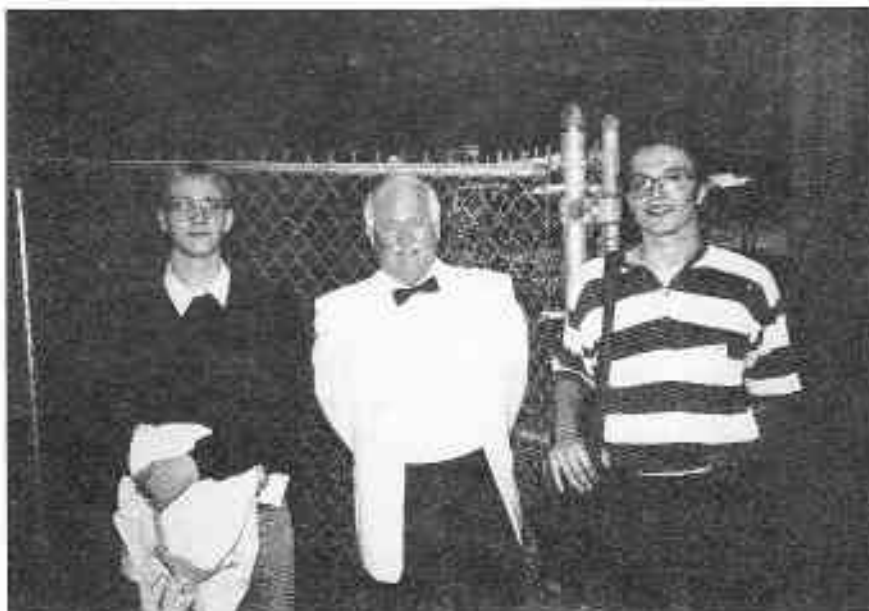
Másnap, július 14-én került sor az elődöntőre. A kijelölt műsor *Martinu Szonátája*, és *Joan Flower Wings (Szárnyak)* című szólódarabja voltak. Mi magyarok mindketten továbbjutottunk a döntőbe, így kemény gyakorlás várt még ránk a hátralévő időben. Ezen az estén a *Chicagói Szimfonikusok* klarinétosai mutatkoztak be, *Larry Combs*, *John Bruce Yeh*, *Gregory Smith*.

A következő napon a döntő anyagát, *Spoehr: C-moll szimfóniáját* próbáltuk zongorakísérőnkkel. Az esti koncertet a *Chicagói Szimfonikus Zenekar* adta *Ravinában*. Ez a helység nincs messze Chicagótól, tulajdonképpen a külterületéhez tartozik, s

itt egy nagy park közepén található az a legalább kétezer személyes pavilon, ahol nyaranta a szimfonikus zenekar koncerteket szokott adni. A zenekar *Semyon Bychkor* vezényletével *Kodály: Galántai táncok*, *Rachmanyinov: II. Szimfónia* és *Wéber: F-moll klarinétversenyét* adta elő. Ez az este sokáig emlékezetes marad a számomra. A zenekar plasztikusan, hatalmas lendülettel játszott. A *Galántai táncok* klarinétszólóját *Larry Combs* előadásában csodálhatta meg a közönség. Majd *Sabine Meyer* zeneileg és technikailag kimagasló előadásának tapsolhatott a közönség *Wéber: F-moll klarinétversenyének* előadásakor. A III. tétel lélegzetellállítóan virtuóz játéka nem véletlenül váltotta ki a közönség hangos tetszésnyilvánítását. *Sabine Meyer* gyönyörű hangon klarinétozik, és tökéletesen uralja a hangszerét. A koncerten gyönyörködhattunk a sokszínű vonós hangzásban, a fúvósok szólóinak ragyogó zenei megformálásában. Számomra felejthetetlen marad a fafúvósok hangja, a pozanok és a kürtök meleg tónusa.

Felső képünkön Chicago látható toronyházaival.
Lent: Puskás Levente, Larry Combs és Varga Gábor

Ezután a kitérő után térjünk most vissza a versenyhez, mert a következő nap a döntő napja volt. A Döntőben hattagú zsűri bírálta el a produkciókat. Az értékelésnél egységes szempontokat vettek figyelembe, ilyen volt a előadásmód, az intonáció, a hangminőség, a technika, a ritmika, dinamika, és megjelenés a színpadon. A személyre szóló értékeléseket a verseny után mindenki megkapta. Nagy örömmel én a második helyezett lettem.

A verseny első helyezettje *Kathlen Gardiner* amerikai, a harmadik helyezett *Wakako Mozija* japán klarinétos lett.

A díjkiosztásra a nagy esti koncert előtt került sor. Az est vendége *Eddie Daniels* volt. A koncerten *Daniels* fergeteges klarinétjátékában és félcimetes improvizáló képességében gyönyörködhattunk. A zongoránál *Mike Garson* ragyogó partnernek bizonyult. A július 17-éi zárókoncerten a *Trio di Clarone* mutatkozott be. Tagjai: *Sabine* és *Wolfgang Meyer*, valamint *Reiner Wehle*. Az est folyamán az együtteshez *Eddie Daniels* és *Richard Hawkins* csatlakozott, s az így kibővült együttes klarinétötösöket adott elő. A fesztiválon nagyon sok kiváló muzsikussal, klarinétossal találkoztam, hallgattam, és különböző stílusokat, klarinétos iskolákat ismerhettem meg.

* * *

Ezúton szeretnék köszönetet mondani a *Budapesti Klarinét Centernek*, a *Szent István Király Zenei Alapítványnak*, a *Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolának* és az *Interart Fesztiválcenternek*, akiknek a segítségével, támogatásával juthattam el a versenyre.

Puskás Levente
A *Liszt Ferenc*
Zeneművészeti Főiskola
másodéves hallgatója,
és *Dittrich Tibor*
növendéke

Klarinétos község az északi határszélen

Füzérradvány a neve. Az előző évben, augusztusban volt itt először nemzetközi klarinétos tábor. A félezer-nyi lélekszámú faluban, de talán az egész országban még egyszerre ennyi klarinét nem szólt. Érthető, ha a lakosság vegyes érzelmekkel fogadta a zenci tábor hí-rét. Attól tartottunk, hogy nagy lesz az állandó klari-nétos gyakorlás, az ezzel járó hangzavar és nyüzsgés. De kellemesen csalódtunk, mert a máskor már előfor-dult esténkénti zenebona helyett az Ifjúsági Táborban nagyszerű rend volt, és a közös zenélés öröme igen jó közszellemet teremtett. Még a nyelvi nehézségeket is sikerült áthidalni.

Az első napokban az alföldi és a poros nagyvárosok zeneiskoláinak növendékei, a külföldről érkezett klari-nétosok a magaslati, tiszta hegyi levegőn kissé bágyad-tak voltak. De aztán örömmel élvezték a közeli fenyves-ek ózondús levegőjét, s a kánikulai hőséget enyhítő mindennapi szellőket, amelyek a 25-30 km-re fekvő Kárpátok üzenetét hozták. A neves külföldi professzo-rok, zene tanárok kedves közvetlenséggel adták át szak-mai kincseiket, tapasztalataikat. Szakértő kezek végez-ték a későbbi házimuzsikálás magvetését. Az eredmény nem maradt el. A tanulás csoportokban történt. A kül-önböző korosztályú fiúk és leányok örömmel tanultak. Alakultak kis- és nagyobb együttesek. Érkeztek testvé-rek, de eljöttek egyes szülők is, s egy-két napos látog-atásra kirándultak a táborba neves fővárosi klarinét-együttesek.

A hegyközi és bodrogközi templomokban koncerte-ket adtak a fiatalok. A kulturházban több alkalommal örvendeztettek meg a község lakosságát. Az augusztus 20-i nemzeti ünnepen a *Károlyi kastély* parkjában neves fővárosi művészek közreműködésével a klarinét műv-észet szépségeit ragyogtatták fel. A tábor mindennapi eseményeiről a televízió is felvett egy színes műsort, melyet országsszerte érdeklődve néztek. Az utolsó estén a kulturházban vidám műsorral köszöntek el a megked-velt kis közösség népétől.

1995 nyarán ismét Füzérradványban lesz a második Nemzetközi Klarinétos Tábor. Lesznek akik újból el-jönnek, és jönnek újabb, tanulni, üdülni vágyó fiatalok.

Dr. Telegdy Imre református lelkész

Manfred Hammerschmidt és Balogh Áttila

„Együtt a szépért, a jóért” Jelentés a füzérradványi klarinétos táborból

A kapcsolathéség egyike a kultúra rugóinak. Ez az éhség hívta életre a *Balogh József* vezette *Budapesti Klarinét Centert*, majd utóbb a *Magyar Klarinétosok Szövetségét*, mely az ország klarinétosainak meghatáro-zó rugójává alakul majd. E csoportnyi klarinétos úgy gondolta, hogy vissza kell állítani — ahol nem volt, meg kell alapozni — a magyar klarinétozás rangját. Azt a rangot, melyet 1945 után — mint annyi minden mást — elvesztettünk. A Center három korábbi foglalkozása alkalmat adott egymás jobb megismerésére, és elindí-totta a közös gondolkodást és tenniakarást.

E cikk írója hívta fel *Balogh József* figyelmét arra a lehetőségre, hogy a festői Zemplénben, pontosabban Füzérradványban megrendezhető egy klarinétos tábor. Zenci tábor sok helyen működik az országban, de ahol csak egyetlen hangszer szerepel, páratlan a gyakorlat-ban. Megkerestük a falu polgármesterét, *Czili Mátyást*, akiben igen segítőkész, lelkes társra találtunk. Tervez-gettünk, de ennek a tervnek a szabályait akkor még senki nem foglalta írásba.

Ezután indult meg az a széles, átfogó munka, mely-nek oroszánrésze *Baloghné Puskás Beatrix* fáradhatat-lan szervezőkészségét igazolja. Olyan világhírességeket sikerült megnyerni a táborban való részvételre, mint *James Gillespie*, a North-Texas University klarinétpro-fesszora, a Nemzetközi Klarinétos Szövetség *"The Cla-rinet"* című újságjának főszerkesztője; *Georg Zeretzke*, a Berli-ni Opera első klarinétosa és a Zeneakadémia professzora; a Rico cég minőségvizsgálója, *Marcus Eley*; *Dittrich Tibor*, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Fő-iskola professzora... — akik szinte jelképes összegért vállalták a növendékek tanítását, előadást tartottak, hangversenyeztek.

Táborunkba az ország minden tájáról érkeztek nö-vendékek, Szombathelytől Kisvárdáig, Külföldi tanulni vágyókat is fogadtunk Angliából, Olaszországból, Ausztriából, Erdélyből. Mintegy 120 klarinétos verte fel az addig csendes falu nyugalmit, hisz egész nap szólt a klarinét. A foglalkozások már reggel fél nyolc-kor megkezdődtek, egyéni vagy kamarazenei gyakorlat-tal, mely a déli ebédig tartott. A délutánt egyéni gyakorlás töltötte ki, ahol a kezdőknek a haladók se-gítettek, nekik pedig a már végzett, vagy a mostani akadémisták adtak tanácsokat. Senki nem tapasztalt olyat, hogy valaki a tudáskülönbség miatt elzárkózott volna a gyengébbekkel való törődéstől.

A klarinétos tábor időpontja a *Zempléni Művészeti Napok* rendezvénysorozatához kapcsolódott. Ennek ke-retén belül a nyitókoncerten csodálhattuk meg *Weber*

Marcus Eley, Balogh József és James Gillespie

Klarinét-kvintettjét a Liszt Ferenc Kamarazenekar és Balogh József előadásában, (Egy igazán szakmai vélemény is elhangzott a tábor lakóitól: „jobban játszották, mint maga a mű”). A Zempléni Művészeti Napokhoz kapcsolódott a klarinét-tábor hangversenye is a Sárospataki vár lovagtermében zsűfolt nézőtér előtt, ami azt példázza, hogy a jó klarinétmuzsikára igenis megvan az igény. Számos templomi hangversenyen közreműködtek növendékeink: Pálháza, Füzér, Füzérkajata, Pusztafalu Karcsa, Füzérradvány. Köszönjük a községek templomainak, lelkészeinek, akik azonnal lelkes támogatóivá váltak az eseményeknek. Ezek a hangversenyeken a táborban alakult együttesek játszottak, szinte minden igényt kielégítő színvonalon. Több, már működő együttes játékában is gyönyörködhettünk: Prestige, Patazova, Corpus, Ebony, Szent Flórián, Budapest Klarinétegyüttes. Nagyszerűek!

Eljött a táborba Hammerschmidt úr is Németországból, aki neves hangszerkészítő és hangszerész. Hallgatóságát a klarinétnak, mint instrumentnek a titkaiba avatta be. Marcus Eley, a Rico cég világszínvonalú nádjainak készítéséről tartott vetítettképes előadást. (A tábor lakói nagy örömmel válogathattak a cég nádjai közt.)

Füzérradványban köszöntött ránk István király. Ekkor találkoztunk a „Radványi Kastély” volt — és reményeink szerinti leendő — urával, Gróf Károlyi Lászlóval és feleségével, herceg Windischgractz Erzsébettel, valamint Dr. Hörsik Richárdal.

Ezen a napon vidáman, zeneszóval ébredt a falu. Együtteseink lovasfogattal járták az utcákat, ellátogattak a szomszéd községekbe is, ahol vidám zenei műsort adtak. A nap folyamán fellépett a cigándi Fúvószenekar és mazsorett csoport is. Este a Patazova együttes játszott, vendégünk Dunai Tamás színművész és Sebő Ferenc népzeneész volt. A táborlakók a táborvezető Balogh József vezetésével régi és mostani slágerekből játszottak, a polgármester úr, Czili Máttyás dobkíséretével. Fellépett a helyi Kőkényvirág népzenei együttes is. Augusztus 24-1ől az egész országra kiterjedő rendezvény emelte a tábor fényét. „Helyünk a világban” címmel került sor az ország első klarinétos konferenciájára. Ennek keretein belül hangzott el Lány István *Monódiája*, Götz Nándor előadásában a szerző ismeretelődjével. A viszonylag nehezen megemészthető mű így egyszerre kellemes falattá vált. A konferenciára számos klarinét-tanár, zenekari klarinétos látogatott el Füzérradványba, lehetőségeink, erényeink, hibáink felmérésének igényével. Ami talán a legörvendteesebb fejlemény, hogy itt mondtuk ki: szükség van a Magyar Klarinétosok Szövetségének a megalakulására.

A tábor zárásaként két igen hangulatos este az önfelédelt zenélésre, a vidám bolondozásra adott lehetőséget. Mintegy koronaként, a tábor összes növendéke egyszerre játszott, egy nagy klarinétzenekart alkotva, Marcus Eley vezetésével. Majd itt is zsűfolt nézőtér előtt mindenki olyan művet vagy műveket szólaltatott meg, ami a közönség szünni nem akaró tapsát váltotta ki. Az első klarinét-tábor elérte célját, olyan élményeket adott növendékeinek, s nekünk tanároknak egyaránt, amit csak az igazán szép nemes cél adhat azoknak, akik részt vesznek annak megvalósításában.

Csodálatosan viselkedett a falu, növendékeink bármerre jártak, olyan szeretet övezte őket, amire csak azok képesek, akik családtagjuknak érzik a vendégeket. 1995-ben is vár a falu, vár a klarinét, vár a zene mindenkit, aki ellátogat Füzérradványba.

☞ Somorjai G. Lehel
klarinét-tanár

Georg Zeretzke munka közben

Az örökifjú Meizl Ferenc

1924. február 11-én született Bácsbokodon és az elmúlt évben töltötte be 70. életévét. Ennek ellenére levékenyen részt vesz zenei életünkben, tanítja a jövő klarinétosait a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán. Most Ő mesél nekünk életéről, a zenei pályán eltöltött sok-sok évről.

A kezdetek...

Gyermekkoromtól kezdve a zene töltötte be az életemet, s ez végigvonul életem minden szakaszán. Talán szerencsés vagyok, mert a munkám egyben a hobbim is. Így boldog és megelégedett embernek mondhatom magam, s ha újra kellene kezdenem mindent, ugyancsak tenném. Természetesen a szerencse is hozzájárult mind-ahhoz, ami megteremtette számomra az egzisztenciát. Családomban mindenki zenész volt. Falunkban volt egy kis falusi zenekar. Ebben a család tagjai és az unokatestvérek muzsikáltak. A dinasztia alapítója a nagyapám volt, aki már rendelkezett a zenei írás-olvasás képességével. Ez néha még most is gondot jelent a főiskolán. Ha esténként olyan zenét hallott a rádióban, ami megtetszett neki, másnap odaült az asztalához és leírta, aztán meghangszerelte, és már játszotta is a zenekar. Igen színvonalasan játszottak, volt benne fúvós és vonós részleg is. Olyan műveket szólaltattak meg a szórakoztató és a tánczene mellett, mint a *Tannhäuser nyitány*, *Nabucco nyitány*. Annak idején a muzsikások valamilyen más ipart is űztek, borbélyok voltak, szusterek, kocsmárosok. Mindenkinek volt egy kis földje is. A zenélést pedig szinte megszállottan űzték a munka mellett, minden héten próbáltak.

A zenélő falu...

A falu szerette, megbecsülte, büszke volt a zenekarára, és a magáénak tekintette. A zenekar megyei versenyekre járt, ahol mindig első lettek, és a zászló vagy a serleg amit kaptak, díszhelyre került a községházán vagy a templomban. A rádióba is meghívták őket, de az útiköltség olyan sokba került, hogy nem mentek el.

Az egész megyében nagyapám tanította a fúvószenekarokat. A halálos ágyán komponált egy gyászindulót — a kéziratát még most is őrzöm —, s ezzel kísérték ki a megye fúvósai a temetőbe. A mai napig emlegeti a falu ezeket a dolgokat. Érdemes még megemlíteni azt is, hogy a helybéli színpör közreműködésével minden évben bemutattak egy operettet, nem is akármilyeneket, mint például a *Mágnás Miskát*. Tehát elmondhatom, igen komoly zenei élet folyt a faluban.

Abban az időben nagyon jó kottabeszerezési csatornák voltak, Csehszlovákiából, Németországból állandóan kaptak anyagot, onnan rendelték meg és hozták az új darabokat. Hihetetlennek tűnik, de mi ott a faluban nem voltunk elzárva a zenétől. Az egyik nagybácsimnak, például még egy zenegépe is volt, ma úgy mondanánk "Wurlitzer". Azt hiszem a mostani diákok nemigen ismerik ezt. Ez a zenegép egy fél szobát elfoglalt, három-négy szekrény nagyságú volt, s egy teljes zongoraklavíratúra volt ebben a szekrényben. meg az összes ütőhangszerek, xilofon, kisdob, nagydob, triangulum. A vezérlése lyukas papírtekercsel történt, s kétféleképpen lehetett megszólaltatni, elektromosan, vagy pedig egy kerék meghajtásával. Akkor még nem volt villany a faluban így én állandóan a kereket hajtottam, mert annyira tetszeltek a zenék, amiket így hallhattam, például a *Carmen nyitány*, *Tannhäuser nyitány*, különböző operarészletek. Olyan sok minden volt ott a számomra, amihez egy öt-tíz éves gyerek falun nem mindig juthatott hozzá. Még most is hihetetlennek tűnik nekem, mennyi lehetőség volt abban a kis faluban a zenével való ismerkedésre. Mondhatom hogy a komolyzene és a fúvószene volt az, amin nevelkedtem.

A zenetanulás kezdetei...

A zenei pályámat sajnos egy tragédia indította el. Szüleim nagyon korán meghaltak, öt éves voltam csak, amikor az egyik nagybácsim vett magához. Nála kezdtem el zenélni. Zongorázni tanított, majd tíz éves koromtól különböző hangszereken tanultam játszani. Talán mondhatom azt, végigkóstoltam minden hangszert, és sikerült eljutnom egy olyan szintre, hogy a zenekarban mindig azon a hangszeren játszottam, amire éppen szükség volt. Ez a tágabbfajta zenei kitekintés nagyon hasznos volt a számomra.

Ezzel kapcsolatban egy későbbi történet jutott az eszembe. Amikor már tanszékvezető voltam a főiskolán, hozzám tartoztak a rézfúvós hangszerek is. Egyszer egy tuba vizsgán az egyik növendék nagyon hamisan játszott. Megkérdeztem tőle, hogy miért játszik olyan hamisan, mire ő azt felelte, hogy hamis a hangszerem. Erre fogtam a hangszerét és kipróbáltam. Természetesen a kollégáim is csodálkoztak, mert ők sem sejtették, hogy tudok játszani rajta.

A későbbi iskolai évek...

A falunkban nem volt zeneiskola, a legközelebbi Baján volt. Mint ahogy már említettem, ezért a nagybácsik tanítottak egy ideig. Mégpedig nagyon érdekes volt, hogy az a nagybácsim, aki klarinétos volt, Ő zongorázni tanított, másik nagybácsim akihez később kerültem, tubás létező klarinétozni tanított. Nagyon szerencsés voltam, hogy ügyesek voltak, és jó érzékük volt minden hangszerhez.

A Zeneakadémián volt előkészítő, akadémiai osztály, és művészképző. Amikor bekerültem, akkor eszméltem rá, hogy vannak dolgok amiket a helyére kell tenni. A korábbiakban nem volt szó kéztartásról, ujjtartásról, billentésről, befúvásról, tehát alapvető dolgok nem kerültek terítékre. Éreztem, hogy ez nagyon fontos lenne, ezzel foglalkozni kell, ezért elkezdtem keresgélgni, utánanézni, próbálkozni, talán ezért is csináltam olyan sok mindent életemben. A Zeneakadémián *Váczai Károly* volt a klarinéttanárom, akitől nagyon sokat tanultam. Egyszer egy nagyon érdekes dolgot mesélt nekem, mégpedig azt, hogy Ő egyenes örököse a Mozart előadói tradíciónak. Visszamenőleg végig tudta sorolni, ki kinél tanult, míg a végén eljutott Stadlerig.

A Zeneakadémia tanáraitól...

*Kodály Zoltán*hoz jártam népzenere. Ez önmagában is nagy élmény volt, hogy ott lehettünk az óráin, s ezeknek az óráknak olyan atmoszférája volt, hogy a mai napig nyomot hagyott bennem. Kamarazenere *Weiner Leó* tanított, ami később meghatározó volt a kamarazenei munkámban. A zenekari gyakorlatot *Ferencsik János* vezette. Minden héten zenekari próbát tartott, minden héten ott volt, mindenre reagált. Akkor még nagyon aktív volt mint pedagógus, később aztán erről a területről visszavonult. Tovább sorolva a neveket, a zenetörténeti órákat *Szabolcsi Bence* és *Barta Dénes* tartották. A mai napig áhítattal gondolok vissza ezekre az órákra és emberekre. Úgy tudtak kérdezni, mintha ők semmit nem tudnának, s tőlünk várták a megoldást. Azt hiszem, nagyon más volt a tanár-diák kapcsolat akkoriban.

A fúvós hallgatók abban az időben általában nem tudtak zongorázni, gondoltam, minek strapáljam magam én is. Azt mondtam a zongoratanárnőnek, hogy nem tudok zongorázni. Két-három hónapig nem is volt baj, csak a billentéssel és a kézejtéssel foglalkoztunk. Egyszer azonban, éppen amikor jazzt zongoráztam a többi hallgatónak, benyitott a tanárnő. Megállt az ajtóban, s csak ennyit mondott: „Igen? Meizl? Na jól!” Jött a következő zongoraóra. Félve nyitottam be a terembe. A tanárnő rámnézett és így szólt, „Vegyén elő papírt és ceruzát, s írja: Bach-Négyszólamú invenciók. Debussy-Etűdök”. Felsorolt még több hasonló nehéz fajsúlyú anyagot, s ezeket kellett játszanom büntetésből. Ezt követően én kísértem a fúvósokat vizsgákon és koncerteken.

Nem említettem még *Járdányi Pál* nevét, hozzá is jártam szolfézásra. Ő akkoriban fiatal tanár volt a Zeneakadémián, és mindenféle tesztek, akrobatikákat csináltatott velünk az órákon. Járdányi és Kodály idejében nagyon komolyan vették a szolfézszt. A harmadik félévi szolfézs vizsgámon történt, hogy Járdányi kihívott vizsgázni a zongora mellé. Hátra kellett fordítanom a zongorának, ő pedig elkezdte ütögetni az akkordokat. Már vagy tíz perce kínozott, csodálkoztam is mi történhetett, hiszen nagyon jó viszonyban voltunk. Végül kérte az indexemet és beírta: „Szolfézs tanulmányait elvégezte”.

A szolfézs tanulás szükségességéről...

A szolfézásra szükség van, hiszen ez az egyik legfontosabb zenei készségfejlesztő tantárgy. A hallás, a ritmus, a zenében való jártasság fejlesztését kell szolgálnia. E képességek nélkül nem lehet valakiből jó muzsikus. Ezért van nagy szükség rá a zenetanulás folyamán. Mivel én mindig ezt az álláspontot képviseltem, ezért sokszor kerültem konfliktusba tanár kollégáimmal. Ennek a véleményemnek hangot is adtam minden olyan szituációban, amikor erre lehetőségem adódott. Talán emiatt is volt némi előrelépés, eredmény a főiskolán. Comeniusnak van egy nagyon igaz mondása: „A diák nem edény, amit meg kell töltenünk, hanem fátyka, amit meg kell gyújtatunk.” Szentgyörgyi Albertnek van egy másik, szintén ideillő, nagyon bölcs gondolata: „Ha valaki éhez, annak nem halat kell adni, hanem meg kell tanítani halat fogni. Hiába adok neki halat, holnap újra éhezni fog, és ha nem találkozunk akkor éhen hal.”

A munkahelyek...

Már a zeneakadémia éve alatt dolgoztam. 1947-49 között a MÁV Szimfonikusoknak voltam a tagja, jó gyakorlat volt a számomra, mert nagyon sok művet megismertem. Nagyon ambíciózus karmestere volt a zenekarnak *Szöke Tibor*, aki jelenleg Németországban él. Vele indítottuk el a magyar „Stagionét”. A MÁV nagyon sokat költött erre. Hálókocsit készített nekünk, külön kocsit a díszleteknek, hangszereknek. Mint egy mozgó „zeneváros”, jártuk az országot, és adtuk elő az operákat. 1949-ben az Operaház és a Filharmóniai Társaság zenekarába kerültem. Harminc éven át voltam itt szólóklarinetos.

Élet az Operában...

Az Operaháznak egy nagyon csodálatos és kiemelkedő időszaka volt ez. Olyan karmesterekkel dolgoztunk, mint *Klemperer*, aki két és fél évig volt a zenekar élén, továbbá *Molinari*, *Kleiber*, és sok más neves karmester és énekes is megfordult az Operában. A muzsikusok nem mind szeretik az Operát, én szerettem, jól éreztem magam ott. Abban az időben még elég gyakran voltak filharmóniai és egyéb koncertek is, tehát a zene maximálisan kitöltötte az életemet. Amikor bekerültem az Operába, a „nagy öreg” klarinetosok a *Beider* és a *Dobos* voltak, s az úgynevezett „kis” *Váczai*. A mai napig a fülcmben cseng az a szép hang, amikor egyszer *Beider* mellett a Schubert C-dúr nagy szimfóniájában dupláztam. Olyan élmény volt ez nekem, hogy sokszor még ma is abból merítek. Rendkívül szép hangon fújtak, muzikálisak voltak. Vidám élet volt az Operában. Ott mindig történt valami. Óriási az apparátusa, zenekar az árokban, a színpadon, kórus itt, kórus ott, aztán jönnek a szólisták, tehát megvan az esély arra, hogy történjen valami rendkívüli. Sokszor persze ez botrányba fullad, s ilyenkor a zenekar ezt élvezzi.

(*Balogh Beatrix*)

Fiatal klarinétosok versenye Tiszaújvárosban

Hatodszor rendezték meg Tiszaújvárosban a Derkovits Művelődési Központban 1994. november 17-20 között az Országos Zeneiskolai Klarinétversenyt. A rendezés kiáltás előtt az eddigi évekkel, mivel először váltak el a fúvós hangszerek egymástól, s így csak a klarinétosok voltak jelen a versenyen. Nem mellékes, hogy ez követésbe fejezték kapták tenni lehetővé, így a zsűrinek több ideje maradt a versenyzőkre, szakmai értékelésre, a versenyzőknek pedig a regenerálódásra. Az előpróba rengeteg tanulsággal szolgált. Előtérbe került a zeneiskolai oktatás minőségének és hibáinak. Az országos elődöntőkből 49 klarinétos érkezett a döntőre, 36 zeneiskolát képviselve. Az I. korcsoportban 24, a II.-ban 18, a III.-ban 7 versenyző jutott a döntőbe. A 60 lehetséges helyre, tehát 11 tanulóval kevesebb érkezett. Budapestet mindössze 5 kerület képviselte. Ezek az adatok igen jól tükrözik az országos helyzetet. Az ország több mint 250 zeneiskolájában egy-két kivételtől eltekintve szinte mindenütt van klarinétoktatás, tehát a hangszeren tanulók száma növekszik, mégis a szakmai munkát inkább csak a továbbtanulók létszámában mérjük. Az a véleményem, azoknak a gyerekeknek, akik nem muzsikuss pályára készülnek, hanem csak amatőrként tanulnak később zenét, ugyancsak kell hogy igényük legyen a kulturált hangképzésre, tiszta intonációra, ritmikai biztonságára, zenei kifejezőerejére.

A kijelölt versenyanyag nem állította túl nehéz feladat elé a versenyzőket, kivételt képez a III. korcsoport anyaga. Mégis jól tetten lehetett éretni bizonyos téveszméket, például stílusismeret hiánya, nem megfelelő légzési technika stb. A zsűri — nagyon helyesen — nem ítélte túl szigorúan az első forduló után, a tehetséget, rátermettséget értékelte inkább. A jó színvonalú elődöntő után, a döntőben szűkebb produkciókat hallhatunk, bár néhány klarinétosnak sikerült megtartani a színvonalát. Bennem már a verseny közben felmerült a kérdés, mi az, amit a felkészítés során elrontunk, aminél ez a gyengébb produkció az eredménye, és nemcsak itt, hanem más versenyeken is. Az okát sok mindentben látom. Valószínűleg nem készítjük fel kellőképpen pszichológiaiilag a növendékeket, az is lehet, hogy ebben a korban nem célszerű egyszerre 4 darabbal foglalkozni, mert nem lehet egyforma intenzitással dolgozni a műveken. Lehetséges, hogy a verseny időpontja igen közel van a nyári szünethez, így kevés a felkészülésre szánt idő. Élebrevalónak tartom Albert József kiskőrösi klarinéttanár javaslatát, hogy követve a trombitások módszerét, kevesebb versenyző kerüljön be az országos selejtezőkből az országos döntőbe, ahol mindenki mindkét forduló anyagát eljátszhatja, és a zsűri a két nap összprodukciója alapján döntene. A javaslat előnyét abban látom, hogy sok lélektani problémát megoldanánk ezzel, mert amit megtanultak, azt mind eljátszhatják, hátránya viszont az, hogy a versenyzők számát az előbbieket miatt csökkenteni kellene. Ezzel a zeneiskolák köre is csökkenne. A verseny színvonalát az előző évekhez viszonyítva alacsonyabbnak érzem, természetesen voltak nagyon szép produkciók, előadasmódok. Az is a pozitívumok közé sorolható, hogy a díjazott versenyzők az állagnál jobban figyeltek az intonációra, helyes levegővételtre, ritmikai biztonságára. Ismét bizonyossá vált, hogy a hang sokféle módon lehet szép. *Albert József* növendékei teljesen más hangideált követnek, mint *Kohán István* tanítványai. Mégis mindkét hangnak megvan a szépsége, és magán viseli mindkét „iskola” a szakértelem, a tudatosság, a zenei kifejezésre való törekvés jegyeit. Végül, de nem utolsósorban, szeretném ismételtlen kiemelni a szaktanárok munkájának döntő fontosságát, amely alapvetően befolyásolta a verseny kimenetelét. Szomorú volt látni sok tehetséges gyerek vergődését a rosszul megválasztott darab, a helytelen befűtés, a papírgyöngye nád, a rossz légzéstechnika miatt. Azonban örvendetes dolog tapasztalni sok kitűnő kolléga, jelentős tanáregyenlőség munkájának eredményét. Szeretném közülük kiemelni *Kohán István* nevét, akinek három növendéke is versenyzőként lett. A XXI. kortól zeneiskolában tanít, s fiatal kora ellenére évek óta áttűtő sikerrel építi, neveli tanszakát. A magas színvonalú szakmai munka mellett nem lehetett nem észrevenni azt az egészséges csapatszellemet, azt az igazi muzsikuss közönséget, amelyre mindenki csak büszke lehet. Példa erre *Király Péter*, aki egyetemi tanulmányai mellett sem hagyta abba a klarinétozást, és aki rendkívül szerény, szimpatikus egyéniséggel belopta magát a közönség szívébe. A versenyeknek van egy nagyon kellemes vonása is. Titkon abban reménykedünk, hogy rátalálunk valakire, akiből elementáris erővel tör fel a tehetség, a

zeneiség, aki a szó legigazibb értelmében játszik a hangszerén, akinek a színpad, a nyilvánosság a legtermészetesebb közeg az önkifejezésre.

Ez megtörtént velem, velünk Tiszaújvárosban. Egyszer csak megjelent a színpadon egy pöttöm kis gyerek, és megszületett a csoda. Kezemben megállt a toll, nem volt mit jegyzetelnem tovább. Szakmabeliből ismét zenehallgató lettem, azt hiszem a zsűri többi tagjával együtt *Sándor Tamás* Szarvasról, 10 évesen másfél évi klarinétozás után megbabonázta hallgatóságát. Életkorát messze meghazudtoló természetességgel lubickolt a zenében, játéka tobzódott a különböző karakterelemekben, kamarazene partnerként kezelte zongorakísérőjét, dinamikai skálája már most lenyűgöző volt. Nagy élménnyel ajándékozott meg bennünket.

Horn András klarinéttanár

A VERSENY GYŐZTESEI

I. Korcsoport:

- I. Díj megosztva *Sándor Tamás*, Szarvas (Tanára: Szabados Tóth Gábor); *Selmeczi Vilmos*, Budapest (Tanára: Kohán István).
- II. Díj megosztva *Jakabfy Attila*, Pécs (Tanára: Horváth Győző); *Haraszti Péter*, Budapest (Tanára: Regős Szabolcs).
- III. Díj *Kapi Dániel*, Salgótarján (Tanára: Becze Lajos).

II. Korcsoport:

- I. Díj megosztva *Kovács Jenő*, Budapest (Tanára: Zentainé Valkay Ágnes); *Venter Dániel*, Bányaterenye (Tanára: Venter László).
- II. Díj A zsűri nem adta ki.
- III. Díj megosztva *Albert Szabolcs*, Kiskőrös (Tanára: Albert József); *Golavics Gábor*, Budapest (Tanára: Kohán István).

III. Korcsoport:

- I. Díj *Király Péter*, Budapest (Tanára: Kohán István).
- II. Díj A zsűri nem adta ki.
- III. Díj *ifj. Csajághy Miklós*, Sásd (Tanára: Csajághy Miklós).

NEMZETKÖZI KLARINÉTOS TÁBOR Füzerradvány, 1995. aug. 18—27.

TANÁROK

- Georg Zeretzke — Berlini Opera első klarinétosa
- Dittrich Tibor — a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola tanára
- Varga István — ÁHZ szóloklarinétosa
- Somorjai G. Lehel — klarinéttanár
- Balogh József — az MR Szimfonikusok szóloklarinétosa

PROGRAMOK

Intenzív műhelymunkák, koncertlátogatás, hallgatói koncertek a környék templomaiban, kirándulás, sportolási lehetőségek, fakultatív (választható) órák, amit egy zenésznek tudni érdemes, pl. zenei angol nyelv.

FÚVÓS TÁBOR

Pilisvörösvár, 1995. július 24—31.

RÉSZVÉTEL

Alap-, közép-, és felsőfokon Trombita, kürt, tuba, tenor, bariton, harsona, klarinét, szaxofon, dob, bőgő, gitár, harmonika

A TÁBOR ANYAGA

Fúvós zenekari gyakorlat, Big Band, Harmónika, Rézfúvós együttesek, Lagzi Akadémia

TANÁROK

Tabányi Mihály — harmónikaművész, Galambos Lajos (Lagzi Lajos) — trombitaművész, Palotai István — trombitaművész, Elter János — zenekarvezető, Balogh József — klarinétművész

*** MINDKÉT TÁBORBA ***

**JELENTKEZÉSI HATÁRIDŐ: 1995. JÚNIUS 25.
INFORMÁCIÓ ÉS JELENTKEZÉS**

Balogh József • 1035 Budapest, Szentendrei u. 34. V. 54.
Tel./fax: 06 (1) 1886-689